

nutno přisvědčiti, třebaže názor jím zastávaný je v nauce sporný. Zákon upravuje sice v § 1333 obč. zák. povinnost dlužníkovu, zaplatiti věřiteli v případě prodlení vymíněného placení dlužné jistiny úroky z prodlení, aniž tu předpokládá i subjektivní zavinění dlužníkovu. Občanský zákon však neupravuje výslovně smluvenou ztrátu lhůt jako následek prodlení dlužníkovu a nutno proto z toho, že ustanovení § 1334 obč. zák. je zařaděno mezi předpisy o náhradě škody a výjimku v § 1333 obč. zák. stanovenou nelze rozšířiti, míti za to, že tento smluvní následek prodlení v placení nastane pouze tehdy, bylo-li prodlení dlužníkem podle §§ 1294, 1295 obč. zák. zaviněno. Ježto dovolatele takové zavinění nestíhá, bylo jeho dovolání vyhověno.

Čís. 15179.

K žalobě o prohlášení manželství, jemuž vadí překážka veřejného práva, za neplatné podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837 čís. 208 Sb. z. s., jest oprávněn jen ten, kdo byl zkrácen uzavřením neplatného manželství.

(Rozh. ze dne 7. května 1936, Rv I 381/36.)

Žalobkyně přednesly, že jejich otec uzavřel po smrti své první manželky sňatek s Pavlinou Emilií, provdanou nyní N., která dosud žije, občanský sňatek v Německu. Manželství toto bylo rozloučeno; otec žalobkyní, římský katolík, uzavřel potom v r. 1900 třetí sňatek s Adelaidou G. podle římsko-katolického ritu tvrdě, že je vdovec. Žalobkyně mají za to, že uzavření tohoto sňatku bránila překážka § 111 obč. zák., že šlo tudíž o manželství bigamické, a domáhají se prohlášení tohoto manželství za neplatné proto, že jejich otec, jsa v omylu o platnosti tohoto manželství, ustanovil za universální dědičku svého jmění Adelaidu G., takže žalobkyně mají nárok jen na povinný díl. N í ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d v podstatě proto, že předpis § 111 obč. zák. byl zrušen § 25 rozl. zák., k čemuž jest vzhledem k § 124 úst. listiny vždy a za všech okolností hleděti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Vzhledem k zásadě vyšetřovací ovládající řízení o neplatnost manželství (§ 14 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819 čís. 1595 Sb. z. s., § 10 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897 čís. 283 ř. z.), jest především zkoumati z úřadu, zda žalující strana jest oprávněna k žalobě na neplatnost manželství. Na tuto otázku jest odpověděti záporně. Podle § 28 zákona ze dne 22. května 1919 čís. 320 Sb. z. a n. jest vyšetřiti z úřední povinnosti neplatnost manželství, jsou-li mu v cestě překážky §§ 56, 62, 65, 68 obč. zák. a § 8 (§ 12, odst. 2) tohoto zákona. Ve všech ostatních případech sluší vyčkatí žádosti těch, kteří byli uzavřením neplatného manželství zkráceni ve svých právech.

V zákoně čís. 320/19, zejména v jeho § 28 (stejně jako ve zrušení § 94 obč. zák.) není zmínky o tom, zda a kdy má nastati úřední vyšetřování neplatnosti manželství v případě, že jeden nebo oba manželé již zemřeli. Není tedy v novém zákoně manželském předpisu upravujícího tento případ a proto nutno pokládati za nezrušený a dosud platný v té příčině dvorský dekret ze dne 27. června 1837 čís. 208 Sb. z. s. (dekret dvor. kanceláře z 13. července 1837 Sb. z. pol., sv. 65, str. 417, Kropatschek-Pichl, III. sv., čís. 123), podle něhož po úmrtí jednoho manžela nebo obou manželů může býti vyšetřování neplatnosti prováděno z moci úřední jen tehdy, je-li žádáno o vyšetření a rozhodnutí zájemci oprávněnými k uplatnění nároků soukromoprávních, nebo žádá-li o to trestní soudce nebo úřad správní v zájmu státní správy (srov. rozh. čís. 13495 Sb. n. s.). V souzeném případě oba manželé nejsou již na živu. O prohlášení neplatnosti jejich manželství nežádal však ani trestní soudce, ani úřad správní, nýbrž dcery manželovy jako jeho zákonné dědičky. Jest tedy, ač jde podle tvrzení žalobkyň o překážku veřejného práva (§ 62 obč. zák.), ve smyslu svrchu vyloženého ustanovení dvor. dekretu čís. 208/1837 oprávnění k žalobě posuzovati podle druhého odstavce § 28 zákona čís. 320/19, podle kterého jest oprávněn k žádosti za prohlášení neplatnosti manželství, k d o u z a v ě n í m neplatného manželství byl zkrácen ve svých právech. Dovolatelky opřely svůj zájem o prohlášení neplatnosti manželství jejich otce o to, že otec svou zemřelou třetí manželku ustanovil v testamentu universální dědičkou, tvrdíce, že tak učinil proto, že při zřízení posledního pořízení byl mylného přesvědčení, že jeho třetí manželství je platné a že následkem toho dovolatelky z jeho pozůstalosti by dostaly jen povinný díl. Nehledíc ani k tomu, že dovolatelky samy v žalobě uvedly, že zůstavitel při uzavření třetího sňatku zamlčel své manželství druhé (v německé říši rozvedené ze svazku, t. j. podle naší právnické terminologie rozloučené), a že farář k docílení sňatku předložil pouze úmrtní list své první manželky, takže podle vlastního přednesu dovolatelek nemohl býti v omylu o neplatnosti třetího svého manželství podle zákonů tehdy platných, předpokládá druhý odstavec § 28 zákona čís. 320/19, aby zkrácení práv toho, kdo se domáhá soudního výroku o neplatnosti manželství, nastalo uzavřením neplatného manželství (srovnej rozhodnutí čís. 4067 Sb. n. s.). V souzeném případě však nenastalo zkrácení žalobkyň uzavřením třetího manželství jejich otce, neboť tím se na jejich dědickém právu nic nezměnilo. Zkrácení mohly býti jen jeho testamentem, nikoli však uzavřením domněle neplatného manželství. Nelze proto přiznati dovolatelkám oprávnění k žalobě na neplatnost manželství.

Čís. 15180.

Procesní způsobilost veřejné obchodní společnosti pomíjí teprve výmazem z rejstříku.

(Rozh. ze dne 7. května 1936, Rv I 471/36.)